

PRAWO HANDLOWE

Zagadnienia wybrane

redakcja naukowa
Agnieszka Malarewicz-Jakubów

Paweł Czaplicki, Michał Gornowicz, Ewa Lewandowska
Paweł Lewandowski, Sylwia Łazarewicz, Agnieszka Malarewicz-Jakubów
Michał Mariański, Anna Moszyńska, Maja Piątkowska, Katarzyna Siemion
Aleksandra Sikorska-Lewandowska, Karol Szadkowski, Renata Tanajewska
Konrad Zacharzewski, Jakub Jerzy Zięty

PRAWO HANDLOWE

Zagadnienia wybrane

redakcja naukowa
Agnieszka Malarewicz-Jakubów

Paweł Czaplicki, Michał Gornowicz, Ewa Lewandowska
Paweł Lewandowski, Sylwia Łazarewicz, Agnieszka Malarewicz-Jakubów
Michał Mariański, Anna Moszyńska, Maja Piątkowska, Katarzyna Siemion
Aleksandra Sikorska-Lewandowska, Karol Szadkowski, Renata Tanajewska
Konrad Zacharzewski, Jakub Jerzy Zięty

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

PIKTOGRAMY

wskazują ważne elementy
książki i ułatwiają
ich odnalezienie

Ważne

Przykłady

Podstawa prawna
Kontekst prawny

Pytania
Zadania

Rozwiązania
Odpowiedzi

Stanowisko stron
Pogląd

Orzecznictwo

Literatura

Historia

Nowe przepisy

Stan prawny na 1 marca 2023 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Aleksander Jerzy Witosz

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Livia Śpiewak

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Świerk-Bożek

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały podręcznika napisali:

Paweł Czaplicki – X, XVII, XXII–XXIII

Michał Gornowicz – XIX–XX

Ewa Lewandowska – III–V

Paweł Lewandowski – XII–XIII

Sylwia Łazarewicz – VII

Agnieszka Małarewicz-Jakubów – Przedmowa, koncepcja całości

Michał Mariański – XXV

Anna Moszyńska – I–II

Maja Piątkowska – VI, XVIII

Katarzyna Siemion – IX, XI

Aleksandra Sikorska-Lewandowska – XXI

Karol Szadkowski – XXVI–XXXV

Renata Tanajewska – XIV–XVI

Konrad Zacharzewski – XXIV

Jakub Jerzy Zięty – VIII

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-575-7

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
Przedmowa	23
Rozdział I	
Pojęcie prawa handlowego i jego miejsce w systemie prawa	25
1. Definicja prawa handlowego	25
2. Prawo handlowe a prawo gospodarcze prywatne	26
3. Miejsce prawa handlowego w systemie prawa	27
3.1. Podział na prawo prywatne i prawo publiczne	27
3.2. Miejsce prawa handlowego w systemie prawa prywatnego	28
3.3. Zasada jedności prawa cywilnego	31
Rozdział II	
Stosowanie prawa cywilnego w prawie handlowym	35
1. Stosowanie przepisów prawa cywilnego pod rządami Kodeksu handlowego	35
2. Stosowanie przepisów prawa cywilnego pod rządami Kodeksu spółek handlowych	36
2.1. Uwagi wprowadzające	36
2.2. Stosowanie wprost	37
2.3. Stosowanie odpowiednie	37
2.4. Pojęcie właściwości (natury) stosunku prawnego spółki handlowej	38
2.5. Luka rzeczywista w przepisach Kodeksu spółek handlowych	39
2.6. Ograniczona autonomia prawa spółek handlowych	39
2.7. Wyraźne odesłanie do odpowiednich przepisów Kodeksu cywilnego	41
Rozdział III	
Przedsiębiorca jako podmiot prawa cywilnego	43
1. Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim	44
1.1. Uwagi wprowadzające	44
1.2. Kryterium podmiotowe	45

1.3. Kryterium przedmiotowe (funkcjonalne)	46
1.4. Obowiązek wpisu a status przedsiębiorcy	49
2. Rodzaje przedsiębiorców	50
3. Przedsiębiorstwo przedsiębiorcy	51
Rozdział IV	
Firma przedsiębiorcy	53
1. Uwagi wprowadzające	54
2. Elementy konstrukcyjne firmy	55
3. Zasady prawa firmowego	56
4. Ochrona prawa do firmy	58
Rozdział V	
Pełnomocnictwo i prokura	61
1. Definicja prokury	62
2. Rodzaje prokury	63
3. Udzielenie prokury	65
4. Zakres umocowania	67
5. Substytucja	69
6. Zakończenie prokury	70
6.1. Uwagi wprowadzające	70
6.2. Odwołanie prokury	70
6.3. Zrzeczenie się prokury	71
6.4. Wygaśnięcie prokury z mocy prawa	71
Rozdział VI	
Rejestry przedsiębiorców	75
1. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	76
1.1. Informacje ogólne	76
1.2. Wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej	78
1.3. Dane wpisywane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej	80
1.4. Zmiana danych	82
1.5. Domniemanie prawdziwości danych	83
1.6. Zasada jawności danych	84
2. Krajowy Rejestr Sądowy	85
2.1. Geneza Krajowego Rejestru Sądowego	85
2.2. Informacje ogólne	87
2.3. Struktura Krajowego Rejestru Sądowego	89
2.4. Zasady Krajowego Rejestru Sądowego	94
2.4.1. Uwagi wprowadzające	94

2.4.2. Zasada jawności wpisu.....	95
2.5. Postępowanie przed sądem rejestrowym.....	99
2.6. Rodzaje wpisów	101
3. Rejestr Funduszy Emerytalnych	103
4. Rejestr Funduszy Inwestycyjnych.....	106
Rozdział VII	
Spółka cywilna	109
1. Definicja ustawowa.....	110
2. Źródło regulacji prawnej.....	112
3. Powstanie spółki.....	114
3.1. Wspólnicy.....	114
3.2. Udział w spółce i wkłady.....	114
3.3. Majątek wspólny wspólników.....	116
3.4. Forma i treść umowy	117
3.5. Kwestie rejestrowe	119
4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	120
4.1. Reprezentacja	120
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	122
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	125
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	125
5.2. Udział w zyskach i stratach spółki.....	128
6. Zmiany osobowe spółki.....	131
6.1. Wystąpienie wspólnika ze spółki.....	131
6.2. Wstąpienie do spółki spadkobierców zmarłego wspólnika	134
6.3. Dopuszczalność innych zmian składu osobowego spółki	135
7. Rozwiązanie spółki	136
8. Likwidacja spółki.....	138
Rozdział VIII	
Grupy spółek	141
1. Koncern, holding, grupa spółek – kwestie terminologiczne.....	143
2. Stosunek dominacji – zależności w prawie spółek	144
2.1. Charakter prawny stosunku dominacji – zależności	144
2.1.1. Uwagi wprowadzające.....	144
2.1.2. Przesłanki powstania stosunku dominacji – zależności	146
2.1.3. Wybrane obowiązki i uprawnienia spółek dominujących i zależnych, organów oraz ich wspólników i akcjonariuszy, związane z powstaniem stosunku dominacji – zależności	149
2.2. Grupa spółek jako kwalifikowany stosunek dominacji – zależności	158

Rozdział IX

Cechy spółek osobowych	175
1. Cechy spółek osobowych – katalog	176
2. Cechy spółek osobowych – zagadnienia szczegółowe	176

Rozdział X

Spółka jawna	187
1. Definicja ustawowa.....	188
2. Źródło regulacji prawnej	188
3. Powstanie spółki.....	188
3.1. Wspólnicy	188
3.2. Udziały i wkłady.....	189
3.3. Kapitał założycielski.....	191
3.4. Forma i treść umowy	191
3.5. Rejestracja spółki.....	192
3.6. Utworzenie spółki przez przekształcenie	193
4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	193
4.1. Reprezentacja	193
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	194
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	197
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	197
5.2. Kontrola przez wspólników	199
6. Zmiany osobowe w spółce.....	200
7. Rozwiązanie spółki	202
8. Likwidacja spółki.....	205

Rozdział XI

Spółka partnerska	209
1. Definicja ustawowa.....	210
2. Źródło regulacji prawnej	212
3. Powstanie spółki.....	213
3.1. Wspólnicy	213
3.2. Udziały i wkłady.....	216
3.3. Forma i treść umowy	217
3.4. Kwestie rejestrowe	219
3.5. Utworzenie spółki partnerskiej przez przekształcenie.....	220
4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	221
4.1. Reprezentacja	221
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	224
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	227
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	227
5.2. Kontrola przez partnerów	229

6. Zmiany osobowe spółki.....	230
7. Rozwiązanie spółki	233
8. Likwidacja spółki.....	236

Rozdział XII

Spółka komandytowa.....	239
1. Definicja ustawowa.....	240
2. Źródło regulacji prawnej	241
3. Powstanie spółki.....	241
3.1. Uwagi wprowadzające	241
3.2. Wspólnicy	242
3.3. Udziały i wkłady.....	242
3.4. Kapitał założycielski.....	244
3.5. Forma i treść umowy	244
3.6. Kwestie rejestrowe	247
4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	249
4.1. Reprezentacja	249
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	251
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	253
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	253
5.2. Kontrola przez wspólników	255
6. Zmiany osobowe spółki.....	256
7. Rozwiązanie spółki	258
8. Likwidacja spółki.....	260

Rozdział XIII

Spółka komandytowo-akcyjna.....	263
1. Definicja ustawowa.....	264
2. Źródło regulacji prawnej	266
3. Powstanie spółki.....	267
3.1. Uwagi wprowadzające	267
3.2. Wspólnicy	268
3.3. Wkłady.....	269
3.4. Kapitał założycielski.....	271
3.5. Forma i treść umowy	272
3.6. Wpis do rejestru przedsiębiorców.....	277
4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	278
4.1. Reprezentacja	278
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	281
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	283
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	283
5.2. Podejmowanie uchwał.....	285

5.3. Podział zysku	286
5.4. Nadzór.....	288
6. Zmiany osobowe spółki.....	289
7. Wystąpienie ze spółki	290
8. Rozwiązanie spółki	291
9. Likwidacja spółki.....	291

Rozdział XIV

Cechy spółek kapitałowych.....	293
1. Katalog cech	294
2. Zagadnienia szczegółowe	294

Rozdział XV

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	303
1. Definicja ustawowa.....	303
2. Źródło regulacji prawnej	304
3. Powstanie spółki.....	304
3.1. Wspólnicy	304
3.2. Udziały i wkłady.....	321
3.3. Kapitał założycielski.....	323
3.4. Forma i treść umowy	324
3.5. Kwestie rejestrowe	328
4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	331
4.1. Reprezentacja	331
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	334
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	336
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	336
5.2. Kontrola przez wspólników	337
6. Zmiany osobowe spółki.....	342
7. Rozwiązanie spółki	343
8. Likwidacja spółki.....	344

Rozdział XVI

Spółka akcyjna	349
1. Definicja ustawowa.....	349
2. Źródło regulacji prawnej	350
3. Powstanie spółki.....	351
3.1. Wspólnicy	351
3.2. Akcje i wkłady.....	370
3.3. Kapitał założycielski.....	378
3.4. Forma i treść umowy	380
3.5. Kwestie rejestrowe	386

4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	388
4.1. Reprezentacja	388
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	391
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	393
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	393
5.2. Kontrola przez wspólników	395
6. Zmiany osobowe spółki.....	399
7. Rozwiązanie spółki	399
8. Likwidacja spółki.....	399

Rozdział XVII

Prosta spółka akcyjna	405
1. Definicja ustawowa.....	406
2. Źródło regulacji prawnej	406
3. Powstanie spółki.....	406
3.1. Wspólnicy	406
3.2. Udziały i wkłady.....	407
3.3. Kapitał założycielski.....	414
3.4. Forma i treść umowy	415
3.5. Kwestie rejestrowe	417
3.6. Utworzenie spółki przez przekształcenie	418
4. Stosunki zewnętrzne spółki.....	419
4.1. Reprezentacja	419
4.2. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki.....	422
5. Stosunki wewnętrzne spółki.....	423
5.1. Prowadzenie spraw spółki.....	423
5.2. Kontrola przez wspólników	432
6. Zmiany osobowe spółki.....	434
7. Rozwiązanie spółki	438
8. Likwidacja spółki.....	439

Rozdział XVIII

Transformacje spółek – zasady, fuzje, podziały, przekształcenia	443
1. Uwagi wprowadzające	444
2. Łączenie się spółek	445
2.1. Pojęcie i zasady łączenia się spółek	445
2.2. Sposoby łączenia się spółek.....	446
2.3. Przebieg procesu łączenia się spółek	447
2.4. Skutki połączenia się spółek	451
3. Podział spółek	452
3.1. Pojęcie i zasady podziału spółek	452
3.2. Sposoby podziału spółek.....	453

3.3. Przebieg procesu podziału spółek.....	453
3.4. Skutki podziału spółek	455
4. Przekształcenia spółek.....	455
4.1. Pojęcie i zasady przekształcenia spółki.....	455
4.2. Sposoby przekształcenia.....	456
4.3. Przebieg procesu przekształcenia	457
4.4. Skutki przekształcenia	458
 Rozdział XIX	
Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych.....	461
1. Charakter prawny i cele Europejskiego Zgrupowania Interesów Gospodarczych	461
2. Tworzenie Europejskiego Zgrupowania Interesów Gospodarczych.....	463
3. Odpowiedzialność za zobowiązania.....	464
4. Nabycie i ustanie członkostwa.....	465
5. Rozwiązanie i likwidacja Europejskiego Zgrupowania Interesów Gospodarczych	466
 Rozdział XX	
Spółka europejska.....	469
1. Definicja spółki europejskiej i jej cechy charakterystyczne.....	470
2. Sposoby utworzenia spółki europejskiej.....	471
3. Monistyczny i dualistyczny model zarządzania spółką europejską	473
4. Przeniesienie siedziby spółki europejskiej do innego państwa członkowskiego.....	476
5. Rozwiązanie i likwidacja spółki europejskiej	478
 Rozdział XXI	
Stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie	481
1. Stowarzyszenia.....	482
1.1. Źródło regulacji prawnej.....	482
1.2. Definicja ustawowa.....	482
1.3. Rodzaje stowarzyszeń	483
1.4. Powstanie stowarzyszenia	484
1.5. Struktura organizacyjna stowarzyszenia.....	485
1.6. Nadzór nad stowarzyszeniem.....	487
1.7. Prowadzenie działalności gospodarczej przez stowarzyszenie	488
1.8. Likwidacja stowarzyszenia.....	489
2. Fundacje.....	490
2.1. Źródło regulacji prawnej.....	490
2.2. Definicja ustawowa.....	490
2.3. Powstanie fundacji	492

2.3.1. Fundator.....	492
2.3.2. Oświadczenie woli o ustanowieniu fundacji	492
2.3.3. Statut fundacji	493
2.3.4. Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego	494
2.4. Struktura organizacyjna fundacji.....	494
2.5. Nadzór nad fundacją.....	495
2.6. Prowadzenie działalności gospodarczej przez fundację.....	497
2.7. Likwidacja fundacji.....	498
3. Spółdzielnie	499
3.1. Źródło regulacji prawnej.....	499
3.2. Definicja ustawowa.....	499
3.3. Idea spółdzielczości, zasady spółdzielcze.....	500
3.4. Rodzaje spółdzielni	501
3.5. Powstanie spółdzielni	502
3.5.1. Założyciele spółdzielni.....	502
3.5.2. Forma i treść statutu.....	502
3.5.3. Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego	503
3.6. Członkostwo w spółdzielni	503
3.6.1. Uwagi wprowadzające.....	503
3.6.2. Nabycie członkostwa	504
3.6.3. Prawa i obowiązki członków spółdzielni	505
3.6.4. Ustanie członkostwa.....	506
3.7. Postępowanie wewnątrzspółdzielcze.....	507
3.8. Organy spółdzielni	507
3.8.1. Uwagi wprowadzające.....	507
3.8.2. Walne zgromadzenie	508
3.8.3. Rada nadzorcza	510
3.8.4. Zarząd.....	511
3.8.5. Zebranie grup członkowskich.....	511
3.9. Prowadzenie działalności gospodarczej przez spółdzielnie.....	512
3.10. Przekształcenie, likwidacja i upadłość spółdzielni	512
3.11. Spółdzielnia europejska – wzmianka	514

Rozdział XXII

Prawo restrukturyzacyjne	517
1. Uwagi wprowadzające	518
2. Rodzaje postępowań restrukturyzacyjnych	519
3. Zdolność restrukturyzacyjna	520
4. Wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego	521
5. Plan restrukturyzacyjny	523
6. Uczestnicy postępowania restrukturyzacyjnego.....	524
7. Przebieg postępowania restrukturyzacyjnego	527

Rozdział XXIII

Prawo upadłościowe	533
1. Uwagi wprowadzające	534
2. Zdolność upadłościowa	535
3. Podstawy ogłoszenia upadłości	535
4. Ogłoszenie upadłości	536
5. Uczestnicy postępowania upadłościowego.....	540
6. Przebieg postępowania upadłościowego	542

Rozdział XXIV

Papiery wartościowe	549
1. Nowoczesne ujęcie papierów wartościowych w nauce i praktyce XXI w.	553
2. Konstrukcja prawna	556
2.1. Klasyczne teorie papieru wartościowego	556
2.2. Zakres zastosowania przepisów Kodeksu cywilnego	558
2.3. Środki symbolizujące prawo podmiotowe jako wspólny mianownik konstrukcyjny	559
3. Zastosowanie	562
3.1. Egzekucja świadczenia.....	562
3.2. Przenoszenie praw podmiotowych	564
3.3. Dowód procesowy	567
4. Podstawowy problem kwalifikacyjny – tzw. zasada <i>numerus clausus</i>	568
5. Charakterystyki i podziały	570
6. Papiery wartościowe dokumentowe	573
6.1. Weksel	573
6.2. Czek	575
6.3. Konosament	578
6.4. List przewozowy	579
7. Papiery wartościowe zdematerializowane	581
7.1. Zdematerializowany papier wartościowy jako skutek wieloelementowego zdarzenia prawnego.....	581
7.2. Akcja.....	583
7.3. Obligacja	587
7.4. Instrumenty finansowe rynku kapitałowego	589
7.5. Aktywa inwestycyjne emitowane przez instytucje wspólnego inwestowania.....	592
7.6. Bankowe papiery wartościowe	594
8. Tokenizacja praw podmiotowych	595

Rozdział XXV

Rynek kapitałowy	597
1. Wprowadzenie do prawa rynku kapitałowego.....	600

1.1. Uwagi wprowadzające	600
1.2. Rozwój rynku kapitałowego na świecie	600
1.3. Rozwój rynku kapitałowego w Polsce	603
1.3.1. Uwagi wprowadzające.....	603
1.3.2. Instytucje rynku kapitałowego do 1989 r.	603
1.3.3. Instytucje rynku kapitałowego po 1989 r.	605
2. Nadzór nad rynkiem kapitałowym w Polsce	608
2.1. Uwagi wprowadzające	608
2.2. Definicja i zakres pojęcia rynku kapitałowego	608
2.3. Kształtowanie się nadzoru nad rynkiem w ujęciu historycznym	609
2.4. Zakres kompetencji i struktura Komisji Nadzoru Finansowego	612
3. Dematerializacja papierów wartościowych	615
3.1. Uwagi wprowadzające	615
3.2. Dematerializacja w ujęciu historycznym	616
3.3. Znaczenie dematerializacji dla funkcjonowania i nadzoru nad rynkiem.....	618
3.4. Dematerializacja a przepisy kolizyjnoprawne.....	621
4. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych i Giełda Papierów Wartościowych.....	624
4.1. Uwagi wprowadzające	624
4.2. Struktura i sposób funkcjonowania Giełdy Papierów Wartościowych....	624
4.3. Struktura i sposób funkcjonowania Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	628
5. Koncepcja oferty publicznej na rynku kapitałowym	632
5.1. Uwagi wprowadzające	632
5.2. Zakres pojęcia oferty publicznej	632
5.3. Rola i znaczenie emitenta na rynku kapitałowym	634
5.4. Przepisy karne w zakresie oferty publicznej.....	636

Rozdział XXVI

Umowa spółki cichej	641
1. Zawarcie, treść i strony umowy.....	641
2. Umowa spółki cichej na gruncie Kodeksu handlowego	642
3. Kwalifikacja prawna umowy spółki cichej	643

Rozdział XXVII

Umowa agencyjna	645
1. Uwagi wprowadzające	645
2. Treść i strony umowy.....	646
3. Forma umowy agencyjnej.....	647
4. Charakterystyka umowy agencyjnej	648
5. Prawa i obowiązki stron	648

5.1. Obowiązek agenta pośredniczenia przy zawieraniu umów	648
5.2. Wynagrodzenie agenta	649
5.2.1. Sposób wynagrodzenia	649
5.2.2. Wynagrodzenie prowizyjne	650
5.2.3. Prowizja <i>del credere</i>	653
5.3. Świadczenie wyrównawcze	653
5.4. Zwrot wydatków	655
5.5. Ustawowe prawo zastawu	655
5.6. Obowiązek lojalności i jego konkretyzacje	656
5.6.1. Obowiązek lojalności	656
5.6.2. Obowiązki informacyjne	656
5.6.3. Obowiązek przestrzegania wskazówek dającego zlecenie	657
5.7. Zakaz konkurencji po rozwiązaniu umowy agencyjnej	657
6. Wygaśnięcie stosunku prawnego agencji	658

Rozdział XXVIII

Umowa dystrybucyjna	661
1. Ogólna charakterystyka umowy dystrybucyjnej	661
2. Obowiązki stron	664
3. Szczególne rodzaje umowy dystrybucyjnej	667
4. Regulacje prawne odnoszące się do umów dystrybucyjnych	668
4.1. Uwagi wprowadzające	668
4.2. Prawo międzynarodowe prywatne	669
4.3. Prawo ochrony konkurencji	669

Rozdział XXIX

Umowa faktoringu	673
1. Ogólna charakterystyka umowy faktoringu	673
2. Obowiązki stron	675
3. Funkcje faktoringu	677
4. Rodzaje faktoringu	678
5. Kwalifikacja prawna umowy faktoringu	682
6. Faktoring a forfaiting	683

Rozdział XXX

Umowa franchisingu	685
1. Ogólna charakterystyka umowy franchisingu	685
2. Treść umowy i obowiązki stron	686
3. Regulacje prawne odnoszące się do umów franchisingu	689
3.1. Uwagi wprowadzające	689
3.2. Prawo prywatne międzynarodowe	689
3.3. Prawo ochrony konkurencji	690

Rozdział XXXI

Umowa gwarancji bankowej	693
1. Zawarcie i strony umowy gwarancji bankowej.....	693
2. Rodzaje gwarancji bankowych.....	696
3. Treść umowy gwarancji bankowej i podstawowe obowiązki stron.....	696
4. Przelew wierzytelności wynikającej z gwarancji.....	701
5. Przedawnienie roszczeń z tytułu gwarancji bankowej.....	703
6. Potwierdzenie gwarancji i inne zabezpieczenia udzielane przez banki.....	704

Rozdział XXXII

Umowa kredytu bankowego	705
1. Zawarcie, treść i strony umowy kredytu bankowego.....	705
2. Podstawowe obowiązki stron.....	709
3. Charakter prawny umowy kredytu bankowego.....	712
4. Odpowiedzialność stron.....	713
5. Kredyty walutowe i quasi-walutowe.....	715
6. Pożyczka bankowa.....	717

Rozdział XXXIII

Umowa leasingu	719
1. Uwagi wprowadzające.....	720
2. Zawarcie, treść i strony umowy leasingu.....	720
3. Rodzaje umów leasingu.....	721
4. Obowiązki stron.....	723
4.1. Obowiązki finansującego.....	723
4.2. Obowiązki korzystającego.....	724
5. Odpowiedzialność stron.....	728
6. Opcja leasingowa.....	730

Rozdział XXXIV

Umowa rachunku bankowego	733
1. Treść, strony i zawarcie umowy rachunku bankowego.....	733
2. Prawa i obowiązki stron.....	735
2.1. Obowiązek przechowywania środków pieniężnych.....	735
2.2. Obowiązek przeprowadzania rozliczeń pieniężnych.....	737
2.3. Pozostałe prawa i obowiązki stron.....	738
3. Odpowiedzialność stron.....	739
4. Rodzaje rachunków bankowych.....	741
5. Ustanie stosunku prawnego.....	742
6. Przedawnienie.....	743

Rozdział XXXV

Umowa o roboty budowlane	745
1. Ogólna charakterystyka umowy o roboty budowlane.....	745
2. Zawarcie, strony i charakter umowy o roboty budowlane.....	747
3. Podstawowe obowiązki stron.....	748
3.1. Obowiązki inwestora	748
3.1.1. Obowiązek przygotowania robót budowlanych.....	748
3.1.2. Obowiązek zapłaty wynagrodzenia.....	748
3.1.3. Obowiązek odebrania obiektu	749
3.2. Obowiązki wykonawcy.....	749
3.2.1. Obowiązek sprawdzenia warunków do wykonania umowy.....	749
3.2.2. Obowiązek przejęcia terenu budowy	749
3.2.3. Wykonanie obiektu	750
3.2.4. Oddanie do użytku gotowego obiektu	751
4. Gwarancja zapłaty za roboty budowlane	751
5. Podwykonawcy	752
6. Odpowiedzialność stron.....	754
7. Zakończenie stosunku prawnego.....	755
7.1. Uwagi wprowadzające	755
7.2. Odstąpienie od umowy.....	755
8. Przedawnienie.....	756
AUTORZY	757
SKOROWIDZ	761

PRZEDMOWA

Oddajemy do rąk Czytelników opracowanie zawierające wybór zagadnień i problemów z zakresu szeroko rozumianego prawa handlowego. Każdy rozdział poprzedza spis literatury wykorzystanej przy jego przygotowaniu, jak też polecanej do bardziej szczegółowego poznania omawianych kwestii. Publikacja może być więc traktowana jako podręcznik dla studentów prawa, administracji i ekonomii.

Przed przystąpieniem do prac przeanalizowałam programy nauczania przedmiotu określanego jako prawo handlowe lub prawo gospodarcze prywatne na kilku polskich wydziałach prawa i zdecydowałam o doborze zagadnień. Wyraźnie zaznaczam, że nie wszystkie poruszane przez autorów kwestie mieszczą się w tzw. ścisłej, precyzyjnej definicji prawa handlowego. Nauczając studentów prawa handlowego, często wykraczamy poza jego materię, utożsamiając wszystkie regulacje profesjonalnego obrotu gospodarczego z prawem handlowym. W wielu umowach, które dotyczą elementów publicznoprawnych, administracyjnych, jak na przykład umowa rachunku bankowego czy umowa o roboty budowlane, a także regulacjach dotyczących instrumentów finansowych, znajdziemy elementy prawa handlowego. Zdawałam sobie sprawę, że w toku studiów przedmiot określany jako prawo handlowe jest w istocie zbiorem zagadnień z tzw. obrotu gospodarczego. Autorzy starali się tak opracować wybraną do analizy problematykę, by była ona zbieżna z uniwersyteckimi programami nauczania i użyteczna przy przygotowywaniu się do zaliczenia konkretnego przedmiotu w toku studiów.

Moje zaproszenie do współpracy przy tworzeniu podręcznika przyjęli pracownicy kilku ośrodków naukowych: Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie. Starałam się tak synchronizować prace poszczególnych autorów, by opracowanie zostało przygotowane jednolicie.

W publikacji przyjęto stan prawny na dzień 31.01.2023 r. Uwzględnia on oczywiście ustawę z 9.02.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw¹, która w zasadniczej części weszła w życie 13.10.2022 r. Nowe regulacje

¹ Dz.U. poz. 807 ze zm.

mają charakter rewolucyjny. Mowa tu o wprowadzeniu do Kodeksu spółek handlowych wielu mechanizmów zmieniających funkcjonowanie spółek kapitałowych oraz o unormowaniach dotyczących tzw. grup spółek. Są to zagadnienia budzące wiele kontrowersji w doktrynie. Niniejsze opracowanie ma jednak przede wszystkim charakter informacyjny, autorzy prezentują poszczególne zagadnienia, w bardzo nieznacznym stopniu oceniając regulacje prawne.

Będę wdzięczna Czytelnikom za wszelkie uwagi, które będą mogły być wykorzystane przy aktualizowaniu treści do kolejnych wydań.

Prof. dr hab. Agnieszka Malarewicz-Jakubów

POJĘCIE PRAWA HANDLOWEGO I JEGO MIEJSCE W SYSTEMIE PRAWA

Literatura: Allerhand M., *Kodeks handlowy. Komentarz*, t. 1, Bielsko-Biała 1991, t. 2–3, Bielsko-Biała 1992; Fiedorczyk P., *Unifikacja i kodyfikacja prawa rodzinnego w Polsce (1945–1964)*, Białystok 2014; Górnicki L., *Prace Komisji Kodyfikacyjnej RP nad kodeksem handlowym z 1934 r. – organizacja i koncepcja kodyfikacyjna*, PPH 2015/8; Kidyba A., *Prawo handlowe*, Warszawa 2022; Lityński A., *O prawie cywilnym i karnym od Wieku Światła i Rozumu do spustoszonego stulecia*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2008/VI; Nazaruk P., *Analiza historyczno-prawna rozwoju instytucji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Europie Zachodniej i Polsce*, „Studia Gdańskie. Wizje i Rzeczywistość” 2014/11; Okolski J., *Zagadnienia ogólne* [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okolski, Warszawa 1999; Skory M., *O potrzebie weryfikacji zasad wyodrębnienia obrotu gospodarczego (kwalifikowanego)*, PPIA 2020/CXXI; Włodyka S., *Prawo handlowe w systemie prawa* [w:] *System Prawa Handlowego*. t. 1. *Prawo handlowe – część ogólna*, red. S. Włodyka, Warszawa 2009; Zoll F., *Problem struktury przyszłego polskiego Kodeksu cywilnego* [w:] *W trosce o rodzinę. Księga pamiątkowa ku czci profesor Wandy Stojanowskiej*, red. M. Kosek, J. Słyk, Warszawa 2008.

1. Definicja prawa handlowego

 Prawo handlowe to zespół norm prawa prywatnego, regulujących organizację przedsiębiorców (czyli ich ustrój prawny) oraz podejmowanie przez nich czynności handlowych¹. 1

Ustrój prawny przedsiębiorców obejmuje elementy konstrukcyjne (powstanie, organizację, funkcjonowanie, ustanie bytu prawnego i ewentualne przekształcanie) poszczególnych typów przedsiębiorców, w szczególności spółek handlowych i przedsiębiorców

¹ Por. J. Okolski, *Zagadnienia ogólne* [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okolski, Warszawa 1999, s. 11; S. Włodyka, *Prawo handlowe w systemie prawa* [w:] *System Prawa Handlowego*. t. 1. *Prawo handlowe – część ogólna*, red. S. Włodyka, Warszawa 2009, s. 42; A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2022, s. 3.

jednoosobowych, ponadto przedsiębiorstw państwowych i spółdzielni oraz prowadzących działalność gospodarczą fundacji i stowarzyszeń.

Czynności handlowe to czynności prawne przedsiębiorcy związane z prowadzeniem przez niego działalności gospodarczej (czynności prawne z udziałem przedsiębiorcy), przede wszystkim umowy handlowe (gospodarcze).

- 2 W uproszczeniu prawo handlowe można określić jako **prawo prywatne przedsiębiorców** (czyli część prawa prywatnego dotyczącą przedsiębiorców).

Wskazana na wstępie definicja określa trzy podstawowe cechy charakteryzujące prawo handlowe²:

- 1) prawo handlowe jest częścią prawa prywatnego (zob. pkt 3.1);
- 2) adresatem norm prawa handlowego jest przedsiębiorca;
- 3) prawo handlowe reguluje:
 - a) organizację przedsiębiorców, czyli ich ustrój prawny,
 - b) czynności prawne z udziałem przedsiębiorcy zarówno:
 - jednostronnie profesjonalne, jak i
 - dwustronnie profesjonalne.

Prawo handlowe obejmuje więc nie tylko regulację czynności zawieranych między przedsiębiorcami (czynności dwustronnie profesjonalne), a więc takich, gdzie po obu stronach występują przedsiębiorcy. W zakresie prawa handlowego mieszczą się także umowy jednostronnie profesjonalne, a więc takie, gdzie po jednej stronie występuje przedsiębiorca, a po drugiej konsument (tzw. umowy konsumenckie) albo podmiot niemający statusu ani konsumenta, ani przedsiębiorcy, na przykład wspólnota mieszkaniowa.

2. Prawo handlowe a prawo gospodarcze prywatne

- 3 Posługiwanie się nazwą „prawo handlowe” ma bardzo długą tradycję. Termin ten nie oddaje jednak w pełni charakteru tego zespołu norm prawnych. Błędnie może bowiem sugerować, że odnosi się tylko do aktywności polegającej na handlu, tj. zawodowej sprzedaży towarów. W rzeczywistości regulacje prawa handlowego obejmują wszelkie formy aktywności gospodarczej (nie tylko handel, ale też m.in. produkcję towarów, świadczenie usług). Dlatego też bardziej precyzyjny wydaje się termin „**prawo gospodarcze prywatne**”.

Prawo gospodarcze to ogół norm prawnych regulujących działalność gospodarczą. Dzieli się ono na dwie grupy norm – prawo gospodarcze **prywatne**, odpowiadające

² S. Włodyka, *Prawo...*, s. 41–42.

zakresem prawa handlowemu i prawo gospodarcze **publiczne**, które reguluje stosunki między przedsiębiorcami a państwem, uregulowane w oparciu o metodą władczą, a więc na zasadzie podporządkowania (obejmuje ono m.in. następujące zagadnienia: zasady podejmowania działalności gospodarczej, koncesjonowanie działalności gospodarczej, nadzór organów państwa nad przedsiębiorcami, podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej przez Skarb Państwa oraz jednostki samorządu terytorialnego). O ile prawo gospodarcze prywatne to prawo prywatne przedsiębiorców, prawo gospodarcze publiczne obejmuje normy dotyczące przedsiębiorców o charakterze publicznoprawnym. Są to więc odrębne dyscypliny prawne, chociaż w praktyce obie grupy norm wzajemnie się przenikają.

Jak wcześniej wspomniano, „prawo gospodarcze prywatne” – jako zespół norm regulujących prywatnoprawną sferę działalności gospodarczej – wydaje się bardziej precyzyjnym terminem niż prawo handlowe. Należy jednak podkreślić, że nazwa „prawo handlowe” jest tak silnie zakorzeniona i powszechnie akceptowana, że posługiwanie się nią wydaje się w pełni uzasadnione. Co istotne, jest to termin używany nie tylko w prawie polskim, ale też w innych systemach prawnych (np. niem. *Handelsrecht*, ang. *commercial law*, franc. *droit commercial*, wł. *diritto commerciale*, hiszp. *derecho mercantil / derecho comercial*).

3. Miejsce prawa handlowego w systemie prawa

3.1. Podział na prawo prywatne i prawo publiczne

Ogół norm występujących w danym systemie prawnym można podzielić na prawo prywatne i prawo publiczne. Kryterium tego podziału stanowi metoda regulacji. Prawo prywatne obejmuje te normy prawne, które regulują stosunki między podmiotami na zasadzie ich równorzędności. Podmioty prawa prywatnego są względem siebie autonomiczne – żadna ze stron nie ma kompetencji do władczego kształtowania sytuacji prawnej drugiej strony. Charakterystyczną natomiast dla prawa publicznego metodą regulacji jest podporządkowanie podmiotów – jedna ze stron stosunku publicznoprawnego posiada kompetencję do władczego wkraczania w sferę prawną drugiej strony. 4

Podział na prawo prywatne i publiczne wprowadzono już w prawie rzymskim. Zgodnie z maksymą rzymskiego jurysty Ulpiana prawem publicznym jest to prawo, które ma na względzie interes państwa, prawem prywatnym zaś to, które służy interesom jednostek.

Prawo prywatne obejmuje więc normy prawne, których zadaniem jest ochrona interesu jednostek, a więc interesu prywatnego, a nie publicznego. Zgodnie z naczelną zasadą równorzędności podmiotów obie strony mogą układać swoje wzajemne stosunki, mając do dyspozycji te same środki, przede wszystkim umowy, a świadczenia obu stron

powinny być ekwiwalentne (równoważne). W odróżnieniu od prawa publicznego, normy prawa prywatnego nie tworzą stosunku nadrzędności jednego podmiotu wobec drugiego. Strony stosunków prywatnoprawnych nie mogą też samodzielnie stosować żadnych form przymusu, a jedynie mogą własnym działaniem (np. wniesieniem pozwu, wniosku o wszczęcie egzekucji) spowodować uruchomienie takiego przymusu przez aparat państwowy.

Normy prawa prywatnego to w dużej mierze normy względnie wiążące (normy o charakterze dyspozytywnym – *ius dispositivum*), a więc normy, których zastosowanie może być wolą stron wyłączone lub ograniczone. Pozwalają one zatem obu stronom stosunku prawnego na ułożenie go wedle ich woli, w określonych jednak prawem granicach. Podmioty prawa prywatnego dysponują więc co do zasady szeroką autonomią w regulowaniu własnych relacji.

Prawo publiczne natomiast cechuje przewaga norm bezwzględnie wiążących (*ius cogens*). Jedną ze stron stosunku publicznoprawnego to podmiot silniejszy (*potentior persona*), który narzuca treść stosunku prawnego i dysponuje możliwością zastosowania przymusu państwowego w celu realizacji nałożonych obowiązków.

- 5 Znany i utrwalony jeszcze od czasów antycznych podział na prawo publiczne i prywatne został odrzucony w okresie Polski Ludowej. Państwo totalitarne ingerowało bowiem w każdą sferę stosunków prawnych, zgodnie ze znanym powiedzeniem Lenina: „Nie ma dla nas nic »prywatnego«, wszystko w dziedzinie gospodarczej jest dla nas rzeczą publicznoprawną, a nie prywatną”³. Jak ponadto podkreślano, w społeczeństwie socjalistycznym nie miało być przeciwstawności między interesami jednostki i społeczeństwa, lecz miała w tym zakresie istnieć zupełna jedność⁴. Dlatego w tym ustroju za nieuzasadniony uznano podział na prawo prywatne i publiczne. Przez kilka dziesięcioleci termin „prawo prywatne” wyszedł z użycia, zastąpiony przede wszystkim zwrotem „prawo cywilne”. Dopiero po transformacji ustrojowej, rozpoczętej w 1989 r., nastąpił powrót do posługiwania się nazwą „prawo prywatne”.

3.2. Miejsce prawa handlowego w systemie prawa prywatnego

- 6 Trzon prawa prywatnego stanowi prawo cywilne. Możemy je postrzegać w szerokim i wąskim znaczeniu.

W ramach **prawa cywilnego sensu stricto (powszechnego prawa cywilnego)** tradycyjnie wyróżniamy pięć działów:

³ Cyt. za: A. Lityński, *O prawie cywilnym i karnym od Wieku Światła i Rozumu do spustoszonego stulecia*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2008/VI, s. 23.

⁴ A. Lityński, *O prawie...*, s. 23.

- część ogólną,
- prawo rzeczowe,
- prawo zobowiązań,
- prawo spadkowe,
- prawo rodzinne.

Prawo rodzinne, chociaż ujęte jest w osobnym Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym z 1964 r.⁵, nie stanowi odrębnej od prawa cywilnego gałęzi prawa. U podstaw bowiem wyodrębnienia prawa rodzinnego w osobny kodeks leżały wyłącznie przyczyny natury politycznej, a nie merytorycznej. Kodeks prawa rodzinnego i opiekuńczego nie jest więc bardziej autonomiczny niż księga IV Kodeksu cywilnego obejmująca prawo spadkowe⁶.

Do **prawa cywilnego sensu largo** zaliczamy wyspecjalizowane działy (**specjalistyczne prawo cywilne**), takie jak na przykład prawo handlowe. Prawo handlowe, w przeciwieństwie do tzw. obrotu powszechnego, normuje obrót szczególny, reguluje stosunki między podmiotami prawa cywilnego, ale takie, które są w pewien sposób wyspecjalizowane (kwalifikowane). Prawo to wyodrębniło się bowiem w związku z potrzebą stworzenia reguł specjalnych umożliwiających lub ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej. Dzięki tej szczególnej regulacji obrót był szybszy, a także sprawniejszy, bo z reguły mniej sformalizowany⁷.

Wątpliwości budzi zaszerogowanie prawa własności intelektualnej (prawo autorskie i prawo własności przemysłowej). Niektórzy autorzy widzą w nim szósty dział powszechnego prawa cywilnego, inni zaś postrzegają je jako część prawa handlowego. Wynika to z faktu, że część norm tego prawa związana jest immamentnie z działalnością gospodarczą, a część ma charakter powszechny.

Poza prawem cywilnym, do prawa prywatnego zaliczamy także **inne wyspecjalizowane gałęzie i dyscypliny prawa**, na przykład prawo pracy, które wyodrębniło się od prawa cywilnego i stanowi odrębną gałąź prawa, reguluje bowiem inny rodzaj stosunków społecznych (przede wszystkim społeczne stosunki pracy podporządkowanej).

W literaturze kontrowersje wzbudza kwestia, czy określone zespoły norm są jedynie wyspecjalizowanymi działami prawa cywilnego, czy już odrębnymi dyscyplinami w ramach prawa prywatnego. Według dominującego poglądu **prawo handlowe jest działem (dyscypliną) prawa cywilnego i nie stanowi odrębnej od prawa**

⁵ Ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.).

⁶ P. Fiedorczyk, *Unifikacja i kodyfikacja prawa rodzinnego w Polsce (1945–1964)*, Białystok 2014, s. 732; F. Zoll, *Problem struktury przyszelego polskiego Kodeksu cywilnego [w:] W trosce o rodzinę. Księga pamiątkowa ku czci profesor Wandy Stojanowskiej*, red. M. Kosek, J. Słyk, Warszawa 2008, s. 644–645.

⁷ M. Skory, *O potrzebie weryfikacji zasad wyodrębnienia obrotu gospodarczego (kwalifikowanego)*, PPIA 2020/CXXI, s. 54–55.

W publikacji przystępnie i wyczerpująco zaprezentowano najważniejsze zagadnienia z zakresu prawa handlowego. Przystawianiu wiedzy pomaga klarowny układ tekstu, a także schematy, które ułatwiają zrozumienie omawianych problemów.

Autorzy opracowali treść książki w sposób nowatorski i interdyscyplinarny. Poza kluczowymi dla klasycznego prawa handlowego wątkami czytelnik odnajdzie w niej również kwestie będące przedmiotem innych gałęzi prawa.

W publikacji przedstawiono:

- prawo przedsiębiorców, zwłaszcza spółek handlowych,
- prawo umów handlowych,
- prawo rynku kapitałowego i papierów wartościowych.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla studentów. Zainteresuje również praktyków prawa i aplikantów.

Agnieszka Malarewicz-Jakubów – profesor doktor habilitowana nauk prawnych; kierowniczka Katedry Prawa Handlowego Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku; adwokatka prowadząca własną kancelarię; członkini rad nadzorczych spółek handlowych; autorka licznych publikacji z zakresu prawa cywilnego, handlowego i gospodarczego, ochrony konsumentów oraz prawa medycznego; inicjatorka wielu przedsięwzięć, mających na celu wspieranie przedsiębiorców.

9788383285757 W01P01

ISBN 978-83-8328-575-7

9 788383 285757

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

CENA 79 ZŁ (W TYM 5% VAT)